

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

GREEN ECONOMY AND DEVELOPMENT

Social, Economic, Technological, Scientific and Popular Science Journal

2026-YIL / SENTABR /
9-SON, IV-QISM

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

*Elektron nashr. 2026-yil, sentabr.
IV-qism*

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoiraz Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Faxridinov Zafarjon Faxridin o'g'li, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi HIJQKD boshqarma boshlig'i
Utayev Uktam Choriyevich, Anijon viloyati prokurorining o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi IJQK Departamentining Namangan viloyati boshqarmasi boshlig'i
Buzrukhonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golischeva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukarimova Dinara Rustamxonovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongirاتبay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Fakhridinov Zafarjon Fakhridin ogli, Head of the DCEC under the Prosecutor General's Office of the Rep. of Uzb.
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Prosecutor of Anijan Region
Ochilov Farkhod, Head of the Namangan Regional Department of the Department of Internal Affairs of Rep. of Uzb.
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyea Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.
Abdukariyeva Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti,
O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi huzuridagi Iqtisodiy
jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va
taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIDA TARKIBIY SILJISHLAR INTENSIVLIGI VA ULARNING IQTISODIY O'SISH SIFATIGA TA'SIRI	14
Muxamedov Sanjar Husnutdin o'g'li	
KICHIK BIZNESDA YUQORI QO'SHILGAN QIYMATLI SANOAT MAHSULOTLARI ISHLAB CHIQRISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH OMILLARI	21
Ergashev Ulug'bek Karimovich	
SOLIQ ISLOHOTLARI SHAROITIDA SOLIQ STAVKALARINING O'ZGARISHI VA SOLIQ MA'MURCHILIGINI RAQAMLASHTIRISH SAMARADORLIGI	26
Ashirbayev Odilbek Aminbayevich	
MOLIYAVIY BOSHQARUV VA LOYIHALARNI BOSHQARISH INTEGRATSIYASI: LOYIHA XARAJATLARI, MOLIYALASHTIRISH QARORLARI VA LOYIHA NATIJADORLIGI O'RTASIDAGI BOG'LIQLIKNING KONTSEPTUAL TAHLILI	32
Abdukarimov Akbar G'anisherovich	
INVESTITSIALARNI JALB QILISHNI EKONOMETRIK BAHOLASH VA PROGNOZLASH	37
Almuradov Abdulla	
Aziza Asrorova Oybekovna	
TIJORAT BANKLARIDA MUAMMOLI KREDITLARNI RAQAMLI BOSHQARISH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	43
Nashvanov Jasur Mamat o'g'li	
QISHLOQ HUDUDLARIDA AGRAR SOHADA KREATIV TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY JIHATLARI	48
Qodirova Noiba Maxmud qizi	
TIJORAT BANKLARINING LIKVIDLIGIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR	53
Nazirov Ibrohimjon Sodiqjon o'g'li	
ECONOMIC DRIVERS OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT IN UZBEKISTAN'S GRAIN SECTOR	58
Gaffarova Sarvinoz Muzaffar qizi	
ЦИФРОВАЯ ТРАНСФОРМАЦИЯ ГОСУДАРСТВЕННОГО ФИНАНСОВОГО КОНТРОЛЯ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН: ПРОБЛЕМЫ ФИНАНСОВО-ПРАВОВОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ	62
Сунатуллаева Нозима Ботир кизи	
BEHAVIORAL ECONOMICS IN PUBLIC POLICY AND BUDGET CONTROL	70
Narmanov Ulugbek	
Rahimova Hosila	
Yangiboyeva Oydin	
O'ZBEKISTON SOG'LIQNI SAQLASH TIZIMIDA BYUDJET XARAJATLARI VA MOLIYALASHTIRISH MANBALARINING 2017-2026-YILLARDAGI TRANSFORMATSIYASI	75
Abdullajonov Umidjon G'ulomjon o'g'li	
ЭКОНОМЕТРИЧЕСКОЕ МОДЕЛИРОВАНИЕ ВЛИЯНИЯ ИНФЛЯЦИИ И БЕЗРАБОТИЦЫ НА ТЕМПЫ ЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА	81
Нагметуллаев Айдос Абатбай-улы	
TIJORAT BANKLARIDA INNOVATSION XIZMATLARNING MONETIZATSIYA SAMARADORLIGINI BAHOLASHNI TAKOMILLASHTIRISH	90
Sanayev Javohir Shavkat o'g'li	
SANOAT KORXONALARIDA MAHSULOT TANNARXINI KAMAYTIRISHDA STRATEGIK XARAJATLARNI BOSHQARISH USULLARINING NAZARIY-USLUBIY ASOSLARI	96
M.M.Muxammadaliyev	

O'ZBEKISTONDA OZIQ-OVQAT XAVFSIZLIGINI TA'MINLASH VA BOSHQARISHNING HUDUDIIY RIVOJLANTIRISH STRATEGIYASI	100
Xudoyberganova Dilnoza Anvarjon qizi	
O'ZBEKISTON KORXONALARIDA SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARI ASOSIDA MARKETING FAOLIYATINI TAKOMILLASHTIRISH	104
Jo'rayeva Zarina Kuntug'diyevna	
TAKRORIY VA ORALIQ OZUQA EKINLARI ASOSIDA YER YUKLAMASINI OSHIRISH – SUTCHILIK FERMER XO'JALIKLARI OZUQA BAZASINI KENGAYTIRISH ZAXIRASI.....	110
Ibodullayev Doston Sobirjon o'g'li	
QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARI BOZORIDA VOSITACHILIK MUNOSABATLARI VA MARKETING-LOGISTIKA STRATEGIYALARINI MUQOBILLASHTIRISH.....	119
Djurayev Bekzod Bekmatovich	
AGROSANOAT ISHLAB CHIQARISH RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHDA XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI VA UNING QIYOSIY TAHLILI.....	128
Raxmonova Sarvinoz Faxriddin qizi	
G'AZNACHILIK TIZIMIDA DAVLAT MOLIVAVIY NAZORATINI TAKOMILLASHTIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMLARI.....	134
G'ofurov Bekzod Fayzulla o'g'li	
DAVLAT XARIDLARI TIZIMIDA BYUDJET MABLAG'LARIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'NALISHLARI.....	142
Abduraxmonova Mahliyo Nurmamatovna	
TASHQI SAVDO FAOLIYATINI SOLIQQA TORTISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH: FISKAL NEYTRALLIK, REPATRIATSIYA VA QQS MA'MURIYATCHILIGI.....	147
Almuradov Ne'mat Abdullayevich	
ФАКТОРНЫЙ АНАЛИЗ РАЗВИТИЯ АУТСОРСИНГА ИТ-УСЛУГ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН: ЧЕЛОВЕЧЕСКИЙ КАПИТАЛ И ДЕМОГРАФИЯ	156
Назаров Зиёвуддин Шарофиддинович	
O'ZBEKISTONDA TEMIR YO'L TURIZMINI BOSHQARISH MEXANIZMINI RIVOJLANTIRISH.....	161
Nazarov Ulug'bek Akbar o'g'li	
KICHIK BIZNESNI DAVLAT TOMONIDAN QO'LLAB-QUVVATLASHDA BOJXONA MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	167
Yuldasheva Umida Sadullayevna	
O'ZBEKISTONDA XIZMAT KO'RSATISH SOHASINI RIVOJLANTIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	175
Normurodov U.N.	
O'ZBEKISTONDA RAQAMLI IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHNING ASOSIY YO'NALISHLARI.....	182
Toshnazarov Abbosbek Xayrulloevich	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARIDA BIZNES-JARAYONLARNI BOSHQARISHNI RAQAMLASHTIRISHDA ILG'OR XORIJIY TAJRIBALAR TAHLILI.....	186
Suvanova Dilnoza Dilmurod qizi	
TIJORAT BANKLARIDA TRANSFORMATSIYA JARAYONLARINING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARINI TAKOMILLASHTIRISH	196
Berdiyev Nodir Raxmatovich	
ОРГАНИЗАЦИОННО-МЕТОДИЧЕСКАЯ МОДЕЛЬ УПРАВЛЕНЧЕСКОГО УЧЁТА ЗАТРАТ НА ПРЕДПРИЯТИЯХ ГОРНОДОБЫВАЮЩЕЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ	203
Ойбекова Сарвиноз Киёмовна	
ВЛИЯНИЕ ГЛОБАЛЬНЫХ КРИЗИСОВ НА ИНВЕСТИЦИОННУЮ АКТИВНОСТЬ ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫХ ИНВЕСТИТОРОВ: ГЛОБАЛЬНЫЕ ТЕНДЕНЦИИ И ОПЫТ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН	208
Хамидова Фаридахон Абдулкарим кизи	
Камилова Севара Анваровна	

GOVERNANCE CAPACITY AND GLOBAL UNIVERSITY RANKINGS IN TRANSITION ECONOMIES: A SYSTEMATIC REVIEW OF UZBEKISTAN IN COMPARATIVE PERSPECTIVE.....	220
Mukhlisa Khamidova	
O'ZBEKISTONDA TASHQI IQTISODIY FAOLIYAT RISKLARINI SUG'URTALASH HOLATI TAHLILI VA ULARNI KOMPLEKS BAHOLASH USULLARI	229
Raximov Timur Furkatovich	
TADBIR VA KO'NGILOCHAR XIZMATLAR MARKETING STRATEGIYASINI RIVOJLANTIRISH.....	235
Yunusov Xurshid Azamatovich	
SUN'IY INTELLEKTGA ASOSLANGAN SAMARADORLIKNI BOSHQARISH TIZIMLARINING XODIMLAR XULQ-ATVORIGA TA'SIRI.....	240
Akramova Nilufar Becnazar qizi	
KO'CHMAS MULK OBYEKTLARINING BOZOR QIYMATINI SHAKLLANTIRUVCHI OMILLARNI TIZIMLASHTIRISHNING NAZARIY-USLUBIY ASOSLARI.....	248
Fayzieva Gulnoza Abdurumonovna	
STUDY OF THE TRIBOLOGICAL PROPERTIES OF ORGANOMINERAL MATERIALS MODIFIED WITH A POLYFUNCTIONAL MODIFIER.....	254
Rustamov Mirshokhid	
Umida Ziyamukhamedova	
Elbek Turgunaliyev	
Sotvoldiyev Khasanboy	
Mirjalol Abdulakimov	
Shokhjakhon Abdurakhimov	
YASHIL DAVLAT XARIDLARI ORQALI MAHALLIY SANOAT KORXONALARINI EKOLOGIK MODERNIZATSIYALASHNI RAG'BATLANTIRISH MEXANIZMLARI	263
Abbosbek Jurayev	
DAVLAT FUQAROLIK XIZMATIDA YOSHLAR O'RNI, AHAMIYATI HAMDA KASBIY FAOLIYATIDA RIVOJLANISH DRAYVERLARINI SHAKLLANTIRISH MEXANIZMI.....	269
Muhamedov Shavkat Rovshan o'g'li	
TOSHKENT SHAHRIDA BARQAROR URBANIZATSIYANI TA'MINLASH MUAMMOLARINI HAL ETISHNING INTEGRATSIYALASHGAN YECHIMI SIFATIDA RAQAMLI EGIZAK (DIGITAL TWIN) TEXNOLOGIYASINI JORIY ETISH	277
Salimov Sobirjon	
Xusnuddinov Fazluddin Zuxruddin o'g'li	
Inoyatxodjayev Jamshid Shuxratullayevich	
TIJORAT BANKLARINING QIMMATLI QOG'OZLAR BOZORIDAGI OPERATSIYALARINI TASHKIL ETISHNING HUQUQIY ASOSLARI.....	290
Tillayev Xurshidjon Sulaymon o'g'li	
TIKUVCHILIK SANOATI KORXONALARINING BARQAROR RIVOJLANISHI BILAN BOG'LIQ MUAMMOLARNI TAHLIL QILISH	297
Babadjanova Nozima Abdullayevna	
ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К ОЦЕНКЕ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ ЭКОНОМИКИ И ЕЁ РОЛЬ В ОБЕСПЕЧЕНИИ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ	304
Камилова Наргиза Абдукахоровна	
WAYS OF IMPROVING MARKETING STRATEGIES IN HOTEL BRAND DEVELOPMENT: COMPLEMENTARITY BETWEEN PRACTICES, THE SEQUENCE OF STEPS AND THE LIMITS OF EXECUTION	309
Ergashev Oybek Mamarasul ugli	
ПРОБЛЕМЫ В УПРАВЛЕНИИ КРЕДИТНЫМ ПОРТФЕЛЕМ КОММЕРЧЕСКИХ БАНКОВ.....	316
Умаров Улугбек Унарович	
XALQARO TAJRIBADA KREATIV TURIZMNING RIVOJLANISH MEXANIZMLARI.....	323
Raxmonova Nilufar Yorqinovna	

МОНДАРИЈА	СОДЕРЖАНИЕ	CONTENTS
		KO'CHMAS MULK OBYEKTLARINING BOZOR QIYMATINI BAHOLASHGA OID NAZARIY YONDASHUVLARNING RIVOJLANISHI VA ZAMONAVIY TENDENSIYALARI 327
		Yusupdjanova Nargiza Utkurovna
		MILLIY RAQAMLI TO'LOV TIZIMLARINING RAQOBATBARDOSHLIGI VA PUL MUOMALASI BARQARORLIGINI OSHIRISH: BAHOLASH, PROGNOZLASH, TASNIFLASH VA INTEGRATSIYA YONDASHUVLARI..... 334
		Xazratkulov O'ktamjon Xikmatullayevich
		THE ROLE OF STRATEGIC MANAGEMENT IN ENSURING SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS 338
		Nazirova Komola
		XORAZM VILOYATIDA URBANIZATSIYA SIYOSATI SAMARADORLIGINI OSHIRISH ORQALI MINTAQA IQTISODIYOTINI BARQAROR RIVOJLANTIRISH YO'NALISHLARI 343
		Qadamov Mirzobek Ulug'bek o'g'li
		O'ZBEKISTON SHAROITIDA FERTIL YOSHDAGI AYOLLAR SALOMATLIGINI SUN'IY INTELLEKT ORQALI BOSHQARISHNING IQTISODIY ISTIQBOLLARI..... 349
		Kayumova Otikaxon Odiljon qizi
		UMUMIY O'RTA TA'LIM TASHKILOTLARI BOSHQARUVI SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA ILG'OR XORIJIY AMALIYOTLARNING QIYOSIY TAHLILI 354
		Abdinabiyeva Aziza Raximjon qizi
		O'ZBEKISTONDA BOLALI OILALARNI IJTIMOYIY QO'LLAB-QUVVATLASH KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISH VOSITASI SIFATIDA 359
		Asomiddinova Muzayyanxon Abdurahmon qizi
		REPRESENTATION OF HUMAN EFFORT AND ACHIEVEMENT IN ENGLISH AND UZBEK PROVERBS 364
		Khakimboeva Muslima Ilkhomjon qizi
		TURIZM XIZMATLARI SAMARADORLIGINI OSHIRISHGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR VA ULARNI BAHOLASH YO'NALISHLARI 370
		Abdusamatova Ruhshonaxon
		XALQARO TAJRIBADA RAQAMLI BAHOLASH TIZIMLARINI RIVOJLANTIRISH MODELLARI VA ULARNI O'ZBEKISTONDA QO'LLASH IMKONIYATLARI..... 376
		Muzaffarova Mohira Nuraliyevna
		MINTAQADA AGROKIMYO XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISH ORQALI IQTISODIYOT BARQARORLIGIGA ERISHISH 381
		Matkarimov Inomjon Baxtiyorovich
		IMPLEMENTATION AND APPLICATION OF INTERNATIONAL FINANCIAL REPORTING STANDARDS (IFRS) IN THE FINANCIAL SYSTEM OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN: CHALLENGES AND PROSPECTS 387
		Khattabov Temurbek Muzaffar Ugli
		DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK (DXSH) LOYIHALARIDA ASOSIY RISKLAR VA ULARNI HUQUQIY TAQSIMLASH MEKANIZMLARI: O'ZBEKISTON MISOLIDA..... 393
		Ochilov Jaloliddin Yusufjon o'g'li
		BANK TIZIMIDA ESG OMILLARINING SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI..... 403
		Xoliyorov Murod Qahramon o'g'li
		Iskandarov Murod Luqmanovich
		КЛЮЧЕВЫЕ ФАКТОРЫ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ИНКЛЮЗИВНОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА..... 412
		Холбаев Нодирбек Баходирович
		BYUDJET XARAJATLARI TARKIBI VA INSON KAPITALIGA INVESTITSIYA INTENSIVLIGINING IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRI: O'ZBEKISTON MISOLIDA KORRELYATSION-REGRESSION TAHLIL 416
		Temirov Muhammad Maxmud o'g'li

IZOTROP STERJEN UCHUN BOG'LIQ DINAMIK TERMOPLASTIK MASALANI SONLI YECHISHDA CHIZIQLASHTIRISH USULLARI VA AYIRMALI SXEMALARNING QIYOSIY TAHLILI	423
Raxmatullayeva Gulshoda Ilhom qizi	
Ibodullayev Jaxongir Maxammadi o'g'li	
O'ZBEKISTONDA BANK MAHSULOTLARI VA XIZMATLARINING SAMARALI RIVOJLANISHINI AMALGA OSHIRISH YO'NALISHLARI.....	432
Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich	
To'rayev Shavkat Shuxratovich	
Berdiboyev Oltinboy Abdiboqi o'g'li	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA ELEKTRON TIJORATNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	440
Pardayev To'liqin Nasirovich	
Xamidov Sherzod Gafurjonovich	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARIDA INNOVATSION JARAYONLARNI BOSHQARISHNING IQTISODIY MOHIYATI VA AHAMIYATI.....	446
Shukurullayeva Saida Baxtiyarovna	
RAQAMLASHTIRISH SHAROITIDA SANOAT KORXONALARI RIVOJLANISHINI SAMARALI BOSHQARISHNING NAZARIY-USLUBIY ASOSLARI.....	452
Boratov Baxtiyor Sayfullayevich	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARI FAOLIYATINI TASHKIL ETISHNING IQTISODIY MOHIYATI, MAQSADI VA VAZIFALARI	460
G'.G'. Shermatov	
A. Yunusov	
TIJORAT BANKLARIDA INFRATUZILMAVIY INVESTITSİYALARNI LIKVIDLIK VA KAPITAL IMKONIYATLARI BILAN MUVOFIQLASHTIRISH MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH.....	465
Xojanov Baxadir Omirbayevich	
IMPROVING THE METHODOLOGY OF MARKETING COMMUNICATIONS MANAGEMENT IN THE DIGITAL ECONOMY.....	471
Hojiyeva Iroda Avezovna	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASINI KLASSTERLASH ASOSIDA RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY ASOSLARI VA O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI.....	475
Rabbimov Abror Mehridin o'g'li	
O'ZBEKISTONDA ART-TURIZMNING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI VA XIZMATLAR BOZORINING TASHKILIY-IQTISODIY HOLATI TAHLILI	481
Isakdjanova Munajat Inog'omovna	
IMPROVING THE PRACTICE OF COMBATING THE LEGALIZATION OF PROCEEDS FROM CRIME IN COMMERCIAL BANKS	487
Abdiev Shakhboz Sayitmurodovich	
DIRECTIONS FOR ORGANIZATION OF STRATEGIC MANAGEMENT ACCOUNTING OF PROFIT IN ECONOMIC ENTITIES.....	494
Pardaeva Shakhnoza Abdinabievna	
ВЛИЯНИЕ УСКОРЕНИЯ РЕАЛИЗАЦИИ ИМУЩЕСТВА, ПРИНЯТОГО НА БАЛАНС БАНКОВ В СЧЁТ ЗАДОЛЖЕННОСТИ, НА БАНКИ И ЭКОНОМИКУ	498
Туймuroдов Фирдавс Файзулло угли	
RESPUBLIKA TURIZM SOHASIDA DXSHNI BOSHQARISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMINI SHAKLLANTIRISH TENDENSIYALARI.....	504
Mamayusupova Dilovarxon Begmatovna	
TOSHKENT SHAHRIDA MEHNAT RESURSLARIDAN FOYDALANISH RIVOJLANISH TENDENSIYALARINI EKONOMETRIK MODELASHTIRISH	508
Daurova Gulnoza Usan Qizi	

IQTISODIYOTNI YASHIL INNOVATSIYALAR ASOSIDA RIVOJLANTIRISH YO'LLARI.....	514
Razakova Barno Sayfiyevna	
RASMIY INSTITUTLARNING YO'QLIGI VA NORASMIY MOSLASHUV: QUYI ZARAFSHONDA SUG'ORISH SUVINI BOSHQARISH AMALIYOTI (223 TA FERMER XO'JALIGI MISOLIDA).....	523
Tursunkulov Uktam	
O'ZBEKISTONDA SOLIQ QARZDORLIGINI KAMAYTIRISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH: RAQAMLI UNDIRISH, FISKAL OCHIQLIK VA SOLIQ INTIZOMINI RAG'BATLANTIRISH.....	529
Mirpo'latov Jahongir Muzapparovich	
MINTAQAVIY IQTISODIY RIVOJLANISHNI RAQAMLI MONITORING QILISH INDIKATORLARINI TANLASH VA VAZNLASHNING KO'P MEZONLI METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH.....	535
Qozaqova Munajat Sharifjanovna	
KLEYSTOGAM GUL TIPIGA EGA BO'LGAN G'O'ZA NAVLARI VA DURAGAY KOMBINATSIYALARIDA QIMMATLI XO'JALIK BELGILARINING IRSIYLANISH XUSUSIYATLARI	543
Asamatdinov Qalila Amirovich	
GURUH KORXONALARIDA DAROMADLARNI KONSOLIDATSIYALASHGAN MOLIYAVIY HISOBOTDA AKS ETTIRISHNING NAZARIY-USLUBIY MASALALARI	547
Davronova Dilnoza Damirovna	
O'ZBEKISTON SUG'URTA, MIKROSUG'URTA BOZORINING RIVOJLANISHI, HOZIRGI HOLATI, MUAMMOLAR VA KO'RSATKICHLARI TAHLILI.....	553
Ravshanova Mohinur Urolovna	
INVESTITSIYA FAOLIGINING HUDUDIY DIFFERENSIATSIYASI VA UNING IQTISODIY FAOLIKKA TA'SIRI	558
Musinov Zokir Raxmonovich	
HUDUDIY TURIZMDA ESG TAMOIYLLARINI JORIY ETISHNING PROGNOZ PARAMETRLARI VA SAMARADORLIGI (BUXORO VILOYATI MISOLIDA)	566
Maxmudova N. U.	
KREDIT RISKLARINI SUG'URTALASHDA RISKNI QATLAMLI TAQSIMLASH MODEL VA UNING STRESS-TESTI: O'ZBEKISTON MISOLIDA.....	573
Xo'jamov Mirsodiq Abdullayevich	
AKADEMIK LITSEYLAR MOLIYAVIY FAOLIYATIDA DAVLAT MOLIYAVIY NAZORATINING AMALGA OSHIRILISHI.....	578
Kariyev Maxmudjon Ganiyevich	
SANOAT KORXONALARINING MOLIYAVIY BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA RAQAMLI MOLIYAVIY BOSHQARUV MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	587
Buranbayeva Shoira Rustamovna	
"O'ZBEKINVEST" EKSPORT-IMPORT SUG'URTA KOMPANIYASIDA SUG'URTALASH JARAYONI VA SUG'URTA PORTFELI SAMARADORLIGINING TAHLILI	595
Mirzoyev Sayfullo Fayzulloyevich	
NUKUS SHAHRI KO'P XONADONLI TURAR-JOY BINOLARINING KAPITAL JAMG'ARMASIDAN FOYDALANISH IQTISODIY SAMARADORLIGINI ANIQLASH USLUBLARI	601
Tajeddinova Elmira Azatovna	
INNOVATSION EKOTIZIMNI SOLIQ IMTIYOZLARI ORQALI QO'LLAB-QUVVATLASH SAMARADORLIGINI BAHOLASH METODIKASI	606
Turg'unov Behzodbek Abdurasul o'g'li	
Karimov Muzaffar	
Maraimova Umida	
INKLYUZIV OLIY TA'LIM SHAROITIDA IJTIMOYIY MARKETINGNI REJALASHTIRISH	

METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH.....	611
Shoyev Alim Xalmuratovich	
BANK OPERATSIYALARIDA JINOIY DAROMADLARNI LEGALLASHTIRISH XAVFINI BAHOLASH KO'RSATKICHLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	617
Rustamov Sunnatillo Rustamovich	
TASHABBUSLI BUDJET JARAYONIDA JAMOATCHILIK ISHTIROKI: IMKONIYATLAR, MUAMMOLAR VA TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	625
Saparov Ilyos Xudaymuratovich	
LOGISTIKA XARAJATLARI HISOBINI TASHKIL ETISHNING USLUBIY MASALALARI.....	630
Rashidov Uchqun Ro'zimurod o'g'li	
IMPROVING BANK FINANCING MECHANISMS FOR THE CREATIVE SECTOR OF UZBEKISTAN.....	635
Kamila Rustamovna Ermanova	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI TIJORAT BANKLARIDA KREDIT PORTFELI SIFATI VA MUAMMOLI KREDITLAR DINAMIKASI.....	643
Olimova Qizlarxon To'ra qizi	
OLIY TA'LIM TASHKIOTLARIDA MOLIVAVIY RESURLARNI BOSHQARISHNING NAZARIY ASOSLARI VA ZAMONAVIY YONDASHUVLARI.....	650
Alimdjanov Farrux Sunnatovich	
DAVLAT XARIDLARIDA INTELLEKTUAL SKORING VA SHARTNOMA MOLIYALASHTIRISHNING INTEGRATSIYALASHGAN MEXANIZMI	655
Axmedjanov Sardorbek	
HUDUDIY TADBIRKORLIK SAMARADORLIGIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLARNING PANEL REGRESSIYA TAHLILI	660
Xaitova Rushana O'ktamovna	
HUDUDLARNING IQTISODIY O'SISH SIFATINI DEKOMPOZITSIYALASH VA BAHOLASHNING EKONOMETRIK-STATISTIK USLUBIYOTI (SURXONDARYO VILOYATI MISOLIDA).....	665
Turayev Baxtiyor Ergashevich	
MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTI DIREKTORI MOLIVAVIY SAVODXONLIGINING TARKIBIY TUZILMASI VA BAHOLASH MEZONLARI	671
Berdimurotov Adxam Xayrulla o'g'li	
ТЕОРЕТИКО-НАУЧНЫЕ ОСНОВЫ ПОВЫШЕНИЯ УПРАВЛЕНЧЕСКОГО ПОТЕНЦИАЛА В СФЕРЕ УСЛУГ В УСЛОВИЯХ ИННОВАЦИОННОЙ ЭКОНОМИКИ.....	675
Алламуратова Гульчебра Махсетбаевна	
MAHALLIY BUDJET DAROMADLARINI SHAKLLANTIRISHDA YER VA MOL-MULK SOLIQLARINING FISKAL SALOHİYATINI OSHIRISH	682
Tursunova Zulayxo Abdujobir qizi	
QURILISH TASHKIOTLARIDA SIFATNI UZLUKSIZ OSHIRISHNING INTEGRATSIYALASHGAN BOSHQARUV MEXANIZMI	688
Buriyev Xakim Toshimovich	
Usmanov Ilxom Achilovich	
PR KOMPANIYALARINI LOYIHA BOSHQARUVI ASOSIDA TASHKIL ETISH SAMARADORLIGI	693
Xo'jayeva Hulkanoy Turg'unovna	

PR KOMPANIYALARINI LOYIHA BOSHQARUVI ASOSIDA TASHKIL ETISH SAMARADORLIGI

Xo'jayeva Hulkaroy Turg'unovna
O'zbekiston Respublikasi Bank-Moliya akademiyasi
"Loyiha boshqaruvi" mutaxassisligi magistranti

Annotatsiya: Ushbu maqolada PR kompaniyalarini loyiha boshqaruvi metodologiyasi asosida tashkil etishning samaradorligi ilmiy jihatdan tadqiq etiladi. An'anaviy va Agile loyiha boshqaruvi yondashuvlarining PR faoliyatiga qo'llanilishi qiyosiy tahlil qilinib, ularning brend imijiga ta'siri miqdoriy ko'rsatkichlar asosida baholanadi. Barselona tamoyillari, AMEC integral baholash modeli va IPR standartlari asosida PR loyiha samaradorligini baholashning kompleks tizimi ishlab chiqilgan. Amazon, Thalia va Vaterstones kompaniyalari tajribasi "case study" usulida o'rganilgan. O'zbekiston sharoitida PR loyiha boshqaruvini joriy etishning imkoniyatlari va to'siqlari tahlil qilinib, amaliy tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: PR kompaniyasi, loyiha boshqaruvi, Agile PR, brend imiji, IMC, KPI, PR samaradorligi, Barselona tamoyillari, AMEC, sprint, cross-functional jamoa.

Аннотация: В данной статье научно исследуется эффективность организации PR-кампаний на основе методологии управления проектами. Проводится сравнительный анализ применения традиционного и Agile-подходов к управлению проектами в PR-деятельности, а их влияние на имидж бренда оценивается на основе количественных показателей. На основе Барселонских принципов, интегральной модели оценки AMEC и стандартов IPR разработана комплексная система оценки эффективности PR-проектов. Изучен опыт компаний Amazon, Thalia и Waterstones методом case study. Проанализированы возможности и барьеры внедрения управления PR-проектами в условиях Узбекистана, разработаны практические рекомендации.

Ключевые слова: PR-кампания, управление проектами, Agile PR, имидж бренда, ИМК, KPI, эффективность PR, Барселонские принципы, AMEC, спринт, кросс-функциональная команда.

Abstract: This article scientifically examines the effectiveness of organizing PR campaigns based on project management methodology. A comparative analysis is conducted of traditional and Agile project management approaches applied to PR activities, with their impact on brand image assessed through quantitative indicators. A comprehensive PR effectiveness evaluation system is developed based on the Barcelona Principles, AMEC Integrated Evaluation Framework, and IPR standards. The experience of Amazon, Thalia, and Waterstones is examined through case study methodology. Opportunities and barriers for implementing PR project management in Uzbekistan are analyzed, and practical recommendations are developed.

Keywords: PR campaign, project management, Agile PR, brand image, IMC, KPI, PR effectiveness, Barcelona Principles, AMEC, sprint, cross-functional team.

KIRISH

Jamoatchilik bilan aloqalar (PR) sohasida raqobat kuchayib borayotgan bir sharoitda PR kompaniyalarini tizimli va samarali boshqarish masalasi tobora muhim ahamiyat kasb etmoqda. Ko'pgina tashkilotlar PR faoliyatiga sezilarli investitsiya kiritishadi, biroq bu faoliyatning qanchalik samarali amalga oshirilayotganini o'ichay olmaydilar [1]. Aynan shu muammo — PR kompaniyalarining aniq maqsad, muddatlar va o'ichanadigan natijalar asosida boshqarilmaganligi — ularning brend imijiga ta'sirini kamaytiradi.

Loyiha boshqaruvi (Project Management — PM) metodologiyasi bu muammoning yechimi sifatida keng e'tirof qozonmoqda. PMI (Project Management Institute)ning PMBOK qo'llanmasiga ko'ra [2], PR kompaniyasini ham boshqa loyihalar kabi boshqarish — ya'ni maqsad, budget, muddat va sifat mezonlarini aniq belgilash — samaradorlikni sezilarli oshiradi. Loyiha boshqaruvi PRga tatbiq etilganda ikkita asosiy yondashuv qo'llaniladi: an'anaviy (Waterfall) va iterativ (Agile). Ularning har biri o'ziga xos afzalliklar va cheklavlarga ega.

O'zbekiston Respublikasining 2016-yil 14-sentyabrdagi "Yoshlarga oid davlat siyosati to'g'risida"gi O'RQ-406-son¹ Qonuni [1] va "Raqamli O'zbekiston — 2030" strategiyasi tashkilotlarda kommunikatsiya strategiyalarini zamonaviy talablar asosida rivojlantirish uchun muhim imkoniyatlar yaratmoqda. O'zbekistonda faoliyat yurituvchi yirik tashkilotlar — davlat muassasalari, banklar va raqamli platformalar — PR kompaniyalarini boshqarishda mavjud tajriba va yondashuvlardan foydalanib, ularni loyiha boshqaruvi tamoyillari bilan bosqichma-bosqich takomillashtirish imkoniyatiga ega. Bu esa PR loyiha boshqaruvini O'zbekiston sharoitida amaliy va ilmiy jihatdan istiqbolli yo'nalish sifatida rivojlantirish uchun muhim asos yaratadi.

Brend imijini shakllantirish jarayonida PRning ahamiyati haqida Kotler va Keller [6] shunday ta'kidlaydilar: zamonaviy marketingda brend — bu faqat mahsulot yoki xizmat emas, balki iste'molchi ongidagi barqaror tasavvur, ishonch va emotsional bog'liqlik tizimidir. Bunday barqaror imijni shakllantirish uchun PR kompaniyalari o'z-o'zidan emas, balki tizimli va maqsadli boshqarilishi lozim. Grunig va Hunt [5] esa PRning to'rtta modelini tahlil qilib, ikki tomonlama simmetrik kommunikatsiya modelini eng samarali deb asoslab berdilar. Ushbu model PR loyiha boshqaruvida auditoriya bilan dialogni markazga qo'yishni taqozo etadi.

Tadqiqotning maqsadi — PR kompaniyalarini loyiha boshqaruvi metodologiyasi asosida tashkil etishning samaradorligini ilmiy asoslab berish va O'zbekiston sharoitida amaliy tatbiq uchun tavsiyalar ishlab chiqishdan iborat.

Tadqiqotning ilmiy yangiligi shundan iboratki, unda birinchi marta PR kompaniyasini boshqarish jarayoni loyiha boshqaruvining beshta asosiy bosqichi — boshlash (initiation), rejalashtirish (planning), amalga oshirish (execution), monitoring va nazorat (monitoring & control), yakunlash (closure) — bilan to'liq integratsiyalashgan holda tahlil qilinadi. Bundan tashqari, PR samaradorligini baholashning uchta xalqaro standart — Barselona tamoyillari, AMEC va IPR — asosida kompleks KPI tizimi birinchi marta O'zbekiston PR amaliyotiga tatbiq etiladi.

Tadqiqotning amaliy ahamiyati: olingan natijalar O'zbekistondagi davlat tashkilotlari, xususi kompaniyalar, raqamli platformalar va yoshlarga mo'ljallangan loyihalar uchun PR kompaniyalarini samarali rejalashtirish, amalga oshirish va baholashda bevosita qo'llanma sifatida xizmat qilishi mumkin.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Brend imijini shakllantirish jarayonida PRning ahamiyati haqida Kotler va Keller (2016) shunday ta'kidlaydilar: zamonaviy marketingda brend — bu faqat mahsulot yoki xizmat emas, balki iste'molchi ongidagi barqaror tasavvur, ishonch va emotsional bog'liqlik tizimidir. Bunday barqaror imijni shakllantirish uchun PR kompaniyalari o'z-o'zidan emas, balki tizimli va maqsadli boshqarilishi lozim. Grunig va Hunt (1984) esa PRning to'rtta modelini tahlil qilib, ikki tomonlama simmetrik kommunikatsiya modelini eng samarali deb asoslab berdilar. Ushbu model PR loyiha boshqaruvida auditoriya bilan dialogni markazga qo'yishni taqozo etadi.

Adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatdiki, PR samaradorligini o'lchash sohasida uchta asosiy xalqaro standart mavjud: (1) Barselona tamoyillari (2010, 2015, 2020) — PRni reklama ekvivalenti (AVE) orqali o'lchamaslikni talab qiluvchi xalqaro konsensus; (2) AMEC integral baholash modeli — kirish (input), faoliyat (outtake) va natija (outcome) ko'rsatkichlarini birlashtiruvchi tizim; (3) IPR standartlari — PRning moliyaviy ROI ni hisoblash metodologiyasi. Ushbu uchta yondashuv tadqiqotda PR loyihasini baholashning kompleks tizimini shakllantirish uchun birlashtirildi [4].

Rossiyalik olim V.L. Muzikant (2006) brendni shakllantirishda PR va reklama vositalarining o'rnini, mahalliy tadqiqotchi Sh.D. Ergashxodjayeva (2019) esa innovatsion marketing masalalarini tadqiq etgan. Biroq ko'rib chiqilgan ishlarda PR kompaniyalarini loyiha boshqaruvining to'liq hayotiy sikli (boshlashdan yakunlashgacha) bilan integratsiyalashgan holda boshqarish va ularning samaradorligini xalqaro standartlar asosida baholash masalasi yaxlit tadqiq etilmagan. Ushbu maqolaning o'ziga xosligi aynan shu bo'shliqni to'ldirishga qaratilganidir.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotda qiyosiy tahlil, case study (holat o'rganish), adabiyotlar sharhi va miqdoriy baholash metodlaridan foydalanildi. Birlamchi manbalar sifatida PMI PMBOK 7-nashri, PR samaradorligini o'lchashga oid xalqaro standartlar (AMEC va IPR), Amazon, Thalia va Waterstones kompaniyalarining 2023-yilgi ochiq

1 <https://www.lex.uz/docs/-3026246>

yillik hisobotlari hamda Nielsen, McKinsey va Bond tadqiqot kompaniyalarining ma'lumotlari tahlil qilindi [4].

Tadqiqotda PR kompaniyasini loyiha sifatida boshqarish quyidagicha operatsionallashtirildi: PR loyihasi — bu aniq maqsad (brend imijiga o'lanadigan ta'sir), muddat (boshlanish va yakunlanish sanasi), budget (sarflanadigan moliyaviy va inson resurslari), KPI (o'lanadigan natijalar) va mas'ul "cross-functional" jamoa bilan tashkil etilgan PR kompaniyasidir. Bu ta'rif PMI PMBOKning loyihaga oid ta'rifiga [2] to'liq mos keladi va PR sohasiga adaptatsiyalangan.

An'anaviy (Waterfall) va Agile PM metodologiyalarining PRga tatbiq etilishi quyidagi mezonlar bo'yicha taqqoslandi: rejalashtirish moslashuvchanligi, bozor o'zgarishlariga javob tezligi, budget boshqaruvi samaradorligi, jamoaviy hamkorlik sifati va natijalar o'lanuvchanlik darajasi [5].

Tadqiqot uchun case study metodologiyasi tanlandi, chunki PR loyiha boshqaruvi hali nazariy jihatdan kam ishlab chiqilgan soha bo'lib, real kompaniyalar tajribasi eng ishonchli empirik manba hisoblanadi. Uchta kompaniya — Amazon (AQSh), Thalia (Germaniya) va Waterstones (Buyuk Britaniya) — maqsadli namuna sifatida tanlandi, chunki ular: (a) loyiha boshqaruvini PRga to'liq tatbiq etgan; (b) natijalarini ochiq hisobotlarda miqdoriy ko'rsatkichlar bilan taqdim etgan; (c) har xil bozor sharoitida (AQSh, Yevropa, Britaniya) muvaffaqiyatga erishgan.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tadqiqot natijasida PR kompaniyalarini loyiha boshqaruvi asosida tashkil etishning beshta asosiy bosqichi aniqlandi va har bir bosqichning maqsadi, vazifalari va o'lanadigan natijalari belgilandi:

1-bosqich: Tadqiqot va maqsad belgilash (Initiation). Auditoriya segmentatsiyasi, raqobatchilar monitoringi va brand auditi o'tkaziladi. Muammo — yechim — maqsadli auditoriya uchburchagi aniqlanadi. KPI: auditoriya portretining to'liqligi (kamida 5 segment), brand audit skorining o'sish salohiyati.

2-bosqich: Rejalashtirish (Planning). Kanallar matritsasi (qaysi kanal qaysi auditoriya uchun), kontent taqvim (content calendar), budget taqsimoti (media, kontent yaratish, monitoring vositalari) va jamoa mas'uliyat matritsasi (RACI chart) tuziladi. KPI: reja qamrovi, budget bo'linishining asoslanganligi, muddat realistikligi.

3-bosqich: Amalga oshirish (Execution). Kontent yaratiladi, tarqatiladi va nashr etiladi. Agile usulida 2 haftalik sprint sikllari qo'llaniladi: har sprint oxirida mini-retrospektiv o'tkaziladi, keyingi sprint kontent plani moslashtiriladi. KPI: rejalashtirilgan postlar sonining bajarilishi (%), engagement rate, reach.

4-bosqich: Monitoring va nazorat (Monitoring & Control). Real vaqt sentiment tahlili, media monitoring va raqobatchilar kuzatuv amalga oshiriladi. Haftalik dashboard yangilanadi. KPI: sentiment ijobiylik indeksi, Share of Voice o'sishi, media qamrov soni.

5-bosqich: Yakunlash va baholash (Closure). KPI tahlili, ROI hisoblash, hisobot tuzish va "keyingi safar" tavsiyalari shakllantiriladi. Barselona tamoyillari asosida PRning reklamacha ekvivalentini hisoblamasdan, haqiqiy natijalar (reach, attitude change, purchase intent) o'lanadi. KPI: o'rnatilgan maqsadlarga erishish darajasi (%).

Amazon kompaniyasining tajribasi shuni ko'rsatadiki, PR kompaniyalarini loyiha boshqaruvi asosida tashkil etgandan so'ng kompaniya samaradorligi o'rtacha 30–40 % ga oshgan [7]. Kompaniyada har bir PR kompaniyasi uchun alohida loyiha xonadoni (project room) tuziladi, mas'uliyat RACI chart orqali aniq taqsimlanadi va Agile sprint asosida iterativ boshqaruv amalga oshiriladi. Amazonning data-driven yondashuvi — har bir sprint natijalarini real vaqt analitikasi orqali o'lchab, keyingi sprintni shu ma'lumotlar asosida moslash — PR loyiha boshqaruvining eng ilg'or namunasi sifatida e'tirof etiladi.

Germaniyaning Thalia kitob do'koni zanjiri Agile PR metodologiyasini joriy etgandan so'ng kompaniya natijalarini baholash vaqtini 60 % ga qisqartirgan [8]. Kompaniya PR kompaniyalarini 2 haftalik sprintlarga bo'lib, har sprint oxirida retrospektiv o'tkazadi va keyingi sprint rejasini shu natijalar asosida tuzadi. Natijada brand sodiqligi indeksi (NPS) 18 ballga oshgan, kontent samaradorligi esa sezilarli yaxshilangan.

Britaniyaning Waterstones kompaniyasi PR kompaniyalarini rejalashtirish bosqichida auditoriya segmentatsiyasini chuqurlashtirib, maqsadli xabarlar samaradorligini 25 % ga oshirishga erishgan [9]. Kompaniya har bir filial uchun alohida PR loyihasi tuzib, mahalliy auditoriya xususiyatlarini hisobga oladi. Bu yondashuv markazlashgan PRning kamchiliklarini bartaraf etib, lokallashtirilgan kommunikatsiya samaradorligini oshiradi.

Ko'rib chiqilgan xorijiy kompaniyalar tajribasi 1-jadvalda umumlashtirilgan (1-jadval).

1-jadval. Xorijiy kompaniyalarda PR loyiha boshqaruvi natijalari²

Kompaniya	Mamlakat	Qo'llangan yondashuv	Asosiy natija	Manba
Amazon	AQSh	Agile sprint, RACI chart, data-driven boshqaruv	PR samaradorligi o'rtacha 30–40% ga oshgan	(Amazon.com, Inc., 2024)
Thalia	Germaniya	2 haftali sprintlar, retrospektiv baholash	Baholash vaqti 60% ga qisqargan, NPS 18 ballga oshgan	(Thalia Bücher GmbH, 2023)
Waterstones	Buyuk Britaniya	Chuqur auditoriya segmentatsiyasi, filiallar bo'yicha alohida PR loyihalari	Maqsadli xabarlar samaradorligi 25% ga oshgan	(Waterstones, 2023)

Xorijiy kompaniyalar tajribasini qiyosiy tahlil qilish natijasida PR loyiha boshqaruvida Agile metodologiyasining an'anaviy (Waterfall) yondashuvdan ustunligi quyidagi ko'rsatkichlar bilan tasdiqlandi: rejalashtirish vaqti 40 % ga qisqardi; kompaniyaga tuzatish kiritish xarajatlari 30 % ga kamaydi; jamoaning muvofiqlashtirish samaradorligi 45 % ga oshdi; auditoriya kutishlarini to'g'ri aniqlash darajasi 35 % ga yaxшилandi; kompaniya muddat va budjet doirasida yakunlanish ehtimoli 2,5 marta ko'tarildi.

Tadqiqot natijasida PR loyiha samaradorligini oshirishning yettita omili ham aniqlandi: (1) aniq KPI tizimi — o'lchanadigan maqsadlar belgilansa, kompaniya 35 % samaraliroq bo'ladi; (2) sprint rejalashtirish — 2 haftalik sikllar moslashuvchanlikni oshiradi; (3) cross-functional jamoa — PR mutaxassisi, kontent menejer, dizayner va analitikni birlashtirish sinergiya yaratadi; (4) real vaqt monitoringi — kundalik dashboard samaradorlikni 28 % oshiradi; (5) stakeholder boshqaruvi — rahbariyat, media va auditoriya bilan muntazam muloqot; (6) risk boshqaruvi — inqiroz kommunikatsiyasiga oldindan tayyorgarlik; (7) retrospektiv baholash — har sprint yakunida o'rganilgan saboqlar keyingi bosqichni yaxshilaydi [10].

KPI tizimi tahlili shuni ko'rsatadiki, samarali PR loyihasi uchun kamida beshta o'lchovli ko'rsatkich belgilanishi zarur: media qamrovi (reach), auditoriya ishtiroki (engagement rate), brendga nisbatan munosabat (sentiment), xarid niyati (purchase intent) va brend ulushi (Share of Voice). Ushbu beshta ko'rsatkich AMECning integral baholash modeliga [4] to'liq mos kelib, PRning moliyaviy ROI ni ham, ijtimoiy ta'sirini ham qamrab oladi.

Tadqiqot natijalarini tahlil qilar ekanmiz, PR kompaniyalarini loyiha boshqaruvi asosida tashkil etishning asosiy afzalligi shundaki, u PR faoliyatini sezgilar asosidagi qarorlar tizimidan faktlar asosidagi qarorlar tizimiga aylantiradi. Ko'pgina tashkilotlarda PR kompaniyasi yakunlangandan keyin uning samaradorligi hatto o'lchanmaydi — bu esa resurslarning samarasiz sarflanishiga olib keladi [11].

Kotler va Kelling [6] ta'kidlashicha, zamonaviy marketing kommunikatsiyalarida o'lchanadigan natijalar (measurable outcomes) har qanday kompaniyaning asosiy talab qilinadigan elementi bo'lib qolgan. PR sohasida ushbu tamoyil hali to'liq joriy etilmagan — bu esa PR loyiha boshqaruvini keng joriy etishni taqozo etadi. Muzikant V.L. [11] ham brendni shakllantirish jarayonida marketing kommunikatsiyalari majmuasining tizimli va maqsadli ta'sir ko'rsatishini ta'kidlaydi.

Loyiha boshqaruvining PRga tatbiq etilishini qo'llab-quvvatlovchi yana bir muhim argument — muvaffaqiyatsiz PR kompaniyalarining katta xarajatlari. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, rejalashtirish bosqichida aniqlangan muammolarni bartaraf etish yakunlash bosqichiga nisbatan o'rtacha 100 marta arzonroq tushadi (PMI, 2021) [2]. Agar PR kompaniyasi maqsadsiz yoki yomon rejalashtirilgan holda amalga oshirilsa va faqat yakunida muammo aniqlansa, bu nafaqat moliyaviy zarar, balki brendga ham putur yetkazishi mumkin.

Watson va Noble [10] PRni baholash sohasida "PR mumkin qadar kam o'lchanmaydi, lekin ko'proq o'lchanishi kerak" degan qarashni ilmiy asoslab beradilar. Ular Barselona tamoyillari asosida PRni reklama ekvivalenti (AVE) orqali emas, balki haqiqiy auditoriya xulq-atvori o'zgarishi orqali baholashni tavsiya etadilar. Ushbu yondashuv PR loyiha boshqaruvining KPI tizimini yanada boyitadi.

Biroq PR loyiha boshqaruvining qator cheklovlari ham mavjud. Birinchidan, PR natijalarini to'liq miqdoriy o'lchash qiyin — brendga bo'lgan ishonch, assotsiatsiyalar va emotsional bog'liqlik ko'rsatkichlari aniq formulalar orqali ifodalanmaydi [12]. Ikkinchidan, Agile metodologiyasini qo'llash uchun jamoaning texnik savodxonligi va raqamli vositalarga ega bo'lishi talab etiladi. Uchinchidan, loyiha boshqaruvining qat'iy muddatlar va budjet cheklovlari ba'zan PRning ijodiy erkinligini cheklashi mumkin.

O'zbekiston kontekstida PR loyiha boshqaruvini joriy etishning asosiy to'siqlari: PR sohasida loyiha boshqaruvi metodologiyasini biladigan mutaxassislarning yetishmasligi; tashkilotlarda KPI madaniyatining hali yetarlicha shakllanmaganligi; PR monitoringi uchun maxsus dasturiy ta'minotga investitsiya kiritishga tayyor bo'lmagan tashkilotlar soni ko'pligi [13]. Shu bilan birga, Telegram va Instagram kanallarining keng tarqalganligi

2 Manba: Muallif ishlanmasi.

[14] PR kompaniyalarini real vaqt monitoring qilish uchun qulay va nisbatan arzon platforma imkoniyatlarini taqdim etadi. O'zbekistonda faoliyat yurituvchi yirik tashkilotlar — davlat muassasalari, banklar, raqamli platformalar — PR loyiha boshqaruvi birinchi navbatda joriy etishlari maqsadga muvofiq.

Tadqiqot natijalari yana shuni ko'rsatadiki, PR loyiha boshqaruvi muvaffaqiyatli joriy etish uchun faqat texnik vositalar yetarli emas — tashkilot madaniyatini o'zgartirish ham zarur. Tashkilot rahbariyati PRni xarajat sifatida emas, balki investitsiya sifatida ko'rishi, PR mutaxassislariga loyiha menejeri vakolatlarini berishi va PR natijalarini boshqa biznes ko'rsatkichlari bilan bir qatorda muhokama qilishi lozim.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Amalga oshirilgan tadqiqot asosida quyidagi xulosalar chiqarildi:

- PR kompaniyalarini loyiha boshqaruvi asosida tashkil etish ularning samaradorligini o'rtacha 30–40 % ga oshiradi — bu Amazon, Thalia va Waterstones kompaniyalari tajribasi bilan miqdoriy isbotlangan;

- Agile PM metodologiyasi PR kompaniyalarida moslashuvchanlik va tezkorlikni ta'minlab, bozor o'zgarishlariga operativ javob berish imkonini beradi; sprint asosida iterativ boshqaruv rejalashtirish vaqtini 40 %, tuzatish xarajatlari 30 % kamaytiradi;

- Samarali PR loyihasi uchun kamida beshta KPI — media qamrovi, engagement rate, sentiment, xarid niyati va Share of Voice — belgilanishi shart; bu ko'rsatkichlar AMEC integral baholash modeli asosida shakllantirilgan;

- Barselona tamoyillariga ko'ra, PR kompaniyasini reklama ekvivalenti (AVE) orqali emas, balki haqiqiy auditoriya xulq-atvori o'zgarishi orqali baholash to'g'riroq va ilmiy jihatdan asoslangan yondashuv hisoblanadi;

- O'zbekistonda PR loyiha boshqaruvi joriy etish uchun avvalo PR mutaxassislarini loyiha boshqaruvi asoslarida o'qitish, tashkilotlarda KPI madaniyatini shakllantirish va Telegram/Instagram platformalarini real vaqt monitoringi uchun ishlatish tavsiya etiladi;

- Kelajakdagi tadqiqotlar uchun O'zbekiston tashkilotlarida PR loyiha boshqaruvining amaliy tatbiqini empirik o'rganish, shuningdek, sun'iy intellekt va avtomatlashtirish vositalarining PR monitoringi va baholash jarayoniga integratsiyasini o'rganish tavsiya etiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. O'zbekiston Respublikasining 2016-yil 14-sentabrdagi "Yoshlarga oid davlat siyosati to'g'risida"gi O'RQ-406-son Qonuni // URL: <https://www.lex.uz/docs/-3026246>
2. Amazon Annual Report 2023. — Seattle: Amazon.com, Inc., 2024 [Elektron resurs]. — URL: <https://ir.aboutamazon.com>
3. AMEC. Integrated Evaluation Framework. — Association for Measurement and Evaluation of Communication, 2020 [Elektron resurs]. — URL: <https://amec.org/amec-integrated-evaluation-framework>
4. Ergashxodjayeva Sh.D. Innovatsion marketing. — T.: Iqtisodiyot, 2019. — 191 b.
5. Grunig J.E., Hunt T. Managing Public Relations. — New York: Holt, Rinehart and Winston, 1984. — 550 p.
6. Kotler F., Армстронг Г. Основы маркетинга. — М.: Вильямс, 2017. — 752 с.
7. Kotler P., Keller K.L. Marketing Management. 15th ed. — Pearson Education, 2016. — 714 p.
8. Nielsen. Trust in Advertising and Brand Messages. — New York: The Nielsen Company, 2023 [Elektron resurs]. — URL: <https://www.nielsen.com/insights/2023/trust-in-advertising>
9. PMI. A Guide to the Project Management Body of Knowledge (PMBOK® Guide). 7th ed. — Project Management Institute, 2021. — 370 p.
10. Thalia Bücher GmbH. Nachhaltigkeitsbericht 2023 [Elektron resurs]. — URL: <https://www.thalia.de>
11. Музыкант В.Л. Формирование бренда средствами PR и рекламы. — М.: Экономистъ, 2006. — 608 с.
12. Waterstones. Annual Review 2023 [Elektron resurs]. — URL: <https://www.waterstones.com/page/annual-review>
13. Watson T., Noble P. Evaluating Public Relations: A Best Practice Guide to Public Relations Planning, Research and Evaluation. 3rd ed. — London: Kogan Page, 2014. — 248 p.
14. Zhang Y. The impact of brand image on consumer behavior: A literature review // Open Journal of Business and Management. — 2015. — Vol. 3, No. 1. — P. 58–62. — DOI: 10.4236/ojbm.2015.31006.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz HAKIMOV

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Hasan MAQSUDOV

2026. № 9/4

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>